

Ústav biologie obratlovců Akademie věd ČR, v.v.i.
Oddělení ekologie ryb

Monitoring plůdku ryb v ČR v rámci implementace Rámcové směrnice

Výroční zpráva za rok 2009

Ing. Pavel Jurajda, Dr.
Mgr. Zdenka Valová, PhD.
Ing. Jiří Huml
Dr. Seth White
Iveta Slováčková
Veronika Michálková

Brno, únor 2010

Úvod

Tato zpráva je určena pro vnitřní potřeby Českého a Moravského rybářského svazu a jeho dotčených základních organizací, bez jejichž spolupráce by nebylo možné tento celostátní projekt realizovat.

V roce 2006 byla v České republice zahájena implementace Rámcové směrnice 2000/60/EC (Water Framework Directive-WFD) ustavující rámec činnosti Společenství v oblasti vodní politiky. Garantem projektu WFD pro Českou republiku je Ministerstvo životního prostředí ČR (dále jen MŽP), Odbor ochrany vod.

V rámci této směrnice je nutné během několika let provést vyhodnocení ekologického stavu tekoucích vod ČR na základě biologického, chemického a hydro-morfologického monitoringu. Ekologický stav toků je hodnocen na základě 4 biologických indikátorů - makrozoobentos, řasy, makrovegetace a **ryby**. Do roku 2015 by měl každý stát EU podle Rámcové směrnice dosáhnout zlepšení stavu toků tak, aby byly zařazeny do kategorie alespoň „dobrý ekologický stav“.

Od roku 2008 monitoring většiny lokalit převzaly podniky povodí s.p. (Ministerstvo zemědělství), které dále iniciují průzkum v jednotlivých letech. Přes jisté organizační nejasnosti v posledních dvou letech se snažíme udržet dlouhodobě sledované lokality (některé již od r. 1999) v naší monitorovací síti, neboť právě nepřetržitá řada dat může přinést zajímavé výsledky v širším kontextu.

Materiál a metodika

Oddělení ekologie ryb Ústavu biologie obratlovců AV ČR, v.v.i. realizovalo v roce 2009 vzorkování a druhovou determinaci ryb na vybraných profilech v povodí řek Moravy a Odry. Od srpna do září 2009 proběhl terénní sběr materiálu celkem na 31 profilech.

Terénní průzkum proběhl během relativně krátkého období, které je vhodné pro synchronní analýzu plůdku tak, aby jednotlivé profily byly vzorkovány za přibližně stejných sezónních, klimatických a hydrologických podmínek.

Vzorkování bylo provedeno dle metodiky vytvořené pro MŽP na hodnocení úspěšnosti přirozené reprodukce na základě výskytu plůdku z přirozeného výtěru, tj. ryb mladších jednoho roku (označení 0+).

K odlovu ryb byla použita metoda elektrolovu, která je nejvhodnější a mnohdy jedinou použitelnou metodou odlovu ryb v tekoucích vodách. Výstupní parametry bateriového elektrolovného zařízení (SEN) byly dostačující pro úspěšné odlovy ryb na všech sledovaných profilech a zároveň šetrné k rybám.

Pro odlov plůdku byla vzorkována břehová linie, kde se raná vývojová stádia zdržují. V případě menších mělkých toků byl vzorkován i střed toku.

Odběry vzorků ryb byly prováděny tak, aby byla získána potřebná data pro zadaný úkol, ale zároveň dostatečně šetrně, aby rybí společenstvo nebylo negativně ovlivněno.

Výsledky

Výsledky z jednotlivých sledovaných profilů jsou prezentovány formou tabulek. V tabulce 1 je uveden seznam všech sledovaných lokalit v roce 2009 včetně příslušné obhospodařující místní organizace rybářského svazu.

V tabulce 2 jsou uvedeny druhy ryb (plůdek z přirozené reprodukce) zaznamenané na jednotlivých sledovaných lokalitách.

Poděkování

Děkujeme touto cestou představitelům ČRS a MRS a všem hospodářům zainteresovaných místních organizací MRS a ČRS za umožnění výzkumu v revírech, které obhospodařují, a jejich obětavou pomoc v terénech. Bez jejich spolupráce by nebylo možné tento projekt řešit.

V případě jakýchkoliv dotazů se obraťte na níže uvedený kontakt:

Ing. Pavel Jurajda, Dr.
Ústav biologie obratlovců AV ČR, v.v.i.
Oddělení ekologie ryb
Květná 8
603 65 Brno
jurajda@brno.cas.cz
tel. 543 422 523

Tabulka 1. Seznam všech vzorkovaných lokalit v rámci monitoringu v roce 2009.

č.	tok	profil	MO
1	Morava	Lanžhot	MRS Lanžhot
2	Morava	Strážnice	MRS Strážnice
3	Morava	Nedakonice	MRS Uherský Ostroh
4	Morava	Spytihněv	MRS Uherské Hradiště
5	Dyje	Břeclav	MRS Břeclav
6	Dyje	Valtovice	MRS Znojmo
7	Svratka	Vranovice	MRS Vranovice
8	Svratka	Rajhrad	MRS Brno 1
9	Jihlava	Iváň	MRS Pohořelice
10	Oslava	Nová Ves	MRS Oslavany
11	Rokytná	Vémyslice	MRS Moravský Krumlov
12	Vlára	Sv. Stěpán	MRS Slavičín
13	Bečva	Dluhonice	ČRS Přerov
14	Valová	Polkovice	ČRS Tovačov
15	Oskava	Pňovice	ČRS Šternberk
16	Vsetínská Bečva	Bystřička	ČRS Vsetín
17	Bečva	Choryně	ČRS Choryně
18	Odra	Bohumín	ČRS Bohumín
19	Odra	Svinov	ČRS Ostrava
20	Odra	Petřvaldík	ČRS Jistebník
21	Odra	Jistebník	ČRS Jistebník
22	Opava	Třebovice	ČRS Ostrava
23	Ostravice	Ostrava	ČRS Ostrava
24	Bílovka	ústí	ČRS Bílovec
25	Sedlnice	ústí	ČRS Příbor
26	Luha	ústí	ČRS Nový Jičín
27	Morávka	Vyšní Lhoty	ČRS Frýdek Místek
28	Vidnávka	pod Vidnavou	ČRS Javorník
29	Morava	Lobodice	ČRS Tovačov
30	Morava	Střeň	ČRS Olomouc
31	Morava	Nové Zámky	ČRS Litovel

Tabulka 2. Přehled druhů rybího plůdku zaznamenaného na sledovaných lokalitách v roce 2009.

tok	Morava Lanžhot	Morava Strážnice	Morava Nedakonice	Morava Spytihněv	Dyje Břeclav	Dyje Valtovice	Svratka Vranovice	Svratka Rajhrad	Jihlava Iváň	Oslava Nová Ves
mihule potoční										
pstruh obecný f. potoční										
plotice obecná		x		x	x	x		x	x	
jelec proudník		x		x		x				x
jelec tloušť	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
jelec jesen					x		x			
střevle potoční										
perlín ostrobřichý					x					
bolen dravý			x	x	x					
ostroretka stěhovavá	x	x	x	x		x		x	x	x
hrouzek obecný	x	x	x			x			x	x
hrouzek běloploutvý	x	x		x						
střevlička východní			x	x	x			x		x
parma obecná	x	x	x	x		x			x	x
ouklej obecná	x	x		x	x	x		x		
ouklejka pruhovaná				x				x	x	x
cejnek malý					x					
cejn velký		x			x		x			
podoustev říční										
hořavka duhová	x	x	x	x	x	x		x		
karas stříbřitý										
mřenka mramorovaná				x		x				x
sumec velký	x				x					
mník jednovousý	x									
okoun říční	x	x			x	x	x		x	
candát obecný					x					
hlavačka mramorovaná	x				x		x		x	
vranka obecná										x
vranka pruhoploutvá										
hustota ks/m	1,50	0,86	3,03	4,22	2,11	4,18	0,57	6,13	0,63	2,92
počet druhů	11	11	7	12	14	10	5	7	8	9

Tabulka 2. Pokračování.

tok	Rokytná	Vlára	Bečva	Valová	Oskava	Bečva	Odra	Odra	Odra	Odra	Opava
druh/profil	Vémyslice	Sv. Štěpán	Dluhonice	Polkovice	Pňovice	Choryně	Bohumín	Svinov	Petřvaldík	Jistebník	Třebovice
mihule potoční											
pstruh obecný f. potoční											
plotice obecná			x			x		x			x
jelec proudník			x		x	x	x	x			x
jelec tloušť	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x
jelec jesen											
střevle potoční		x				x					x
perlín ostrobřichý											
bolen dravý											
ostroretka stěhovavá	x	x	x			x	x				
hrouzek obecný	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x
hrouzek běloploutvý											
střevlička východní	x		x					x	x	x	x
parma obecná	x	x	x			x	x	x	x	x	x
ouklej obecná				x				x	x	x	x
ouklejka pruhovaná	x	x	x			x			x	x	
cejnek malý											
cejn velký											
podoustev říční			x								
hořavka duhová	x		x	x				x	x	x	
karas stříbřitý											
mřenka mramorovaná	x	x	x			x	x	x		x	
sumec velký											
mník jednovousý											
okoun říční						x	x				
candát obecný											
hlavačka mramorovaná											
vranka obecná		x									
vranka pruhoploutvá											
hustota ks/m	1,33	3,51	12,12	0,55	0,16	6,36	0,65	3,30	0,40	0,84	4,83
počet druhů	8	8	11	3	2	10	7	9	7	8	8

Tabulka 2. Pokračování.

tok	Ostravice	Bílovka	Sedlnice	Luha	Morávka	Vidnávka	Morava	Morava	Morava	Vsetínská Bečva
druh/profil	Ostrava	ústí	ústí	ústí	Vyšní Lhoty	Vidnava	Lobodice	Střeň	Nové Zámky	Bystřička
mihule potoční						x				
pstruh obecný f. potoční					x	x				
plotice obecná	x						x			
jelec proudník			x					x		
jelec tloušť	x		x	x		x	x	x	x	x
jelec jesen										
stěvle potoční	x		x		x	x		x		x
perlín ostrobřichý										
bolen dravý							x			
ostroretka stěhovavá	x						x	x	x	x
hrouzek obecný	x		x	x		x	x	x		x
hrouzek běloploutvý							x			
střevlička východní	x		x	x						
parma obecná	x		x				x	x	x	x
ouklej obecná	x		x	x			x			
ouklejka pruhovaná							x	x		x
cejnek malý										
cejn velký										
podoustev říční										
hořavka duhová				x			x	x		
karas stříbřitý		x	x							
mřenka mramorovaná	x		x			x	x	x		x
sumec velký										
mník jednovousý										
okoun říční	x	x	x	x						
candát obecný										
hlavačka mramorovaná										
vranka obecná										
vranka pruhoploutvá					x					
hustota ks/m	1,83	0,02	2,30	2,19	1,01	4,37	3,40	4,60	1,47	2,79
počet druhů	10	2	10	6	3	6	11	9	3	7